

ДЕРЖАВНІ ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА ПОНЯТТЯ

Майка М. Б.

*адвокат, кандидат юридичних наук,
доцент кафедри права
Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола
м. Тернопіль, Україна*

Гакало І. Г.

*студентка
Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола
м. Тернопіль, Україна*

Роль держави у суспільстві визначається ступенем виконання взятих на себе зобов'язань перед суспільством, що виражається у співвідношенні номінально задекларованих функцій та фактично реалізованих. Реалізація функцій держави у повному обсязі вимагає відповідного фінансового забезпечення, динаміка і структура якого, у свою чергу, залежать від ефективності діяльності держави. Сучасна фінансово-економічна нестабільність спричинила виникнення ситуації, за якої у більшості вітчизняних суб'єктів господарювання є проблема дефіциту фінансових ресурсів і розподілу капіталу між сферами виробництва та обігу. Оцінювання рівня забезпеченості фінансовими ресурсами, пошук нових джерел наповнення, якісне планування та визначення ефективності використання є актуальними з позиції сприйняття трансформаційних змін й стратегічних управлінських рішень кожним суб'єктом господарювання [1, с. 169].

Залучення коштів у зовнішніх кредиторів передбачає використання специфічних механізмів, відповідно особливостей та інтересів кредиторів: урядів країн, міжнародних фінансово-кредитних організацій, роздрібнених інвесторів світового фінансового ринку. Це впливає на умови, терміни та вартість залучення ресурсів. Часто при такому кредитуванні уряди інших країн та міжнародні фінансовокредитні установи висувають власні додаткові вимоги, що не завжди відповідають інтересам України. Використання ресурсів внутрішніх інвесторів дозволяє державі проводити власну політику на фінансовому ринку. При формуванні взаємовигідних умов зиск від перерозподілу кредитних ресурсів через систему державного кредиту отримують усі учасники фінансового ринку. При цьому держава уникає зовнішнього тиску та накопичення зовнішнього боргу.

Фінансові ресурси сьогодні є однією із найбільш уживаних економічних категорій у понятійному апараті економічної науки, що стосується державного сектору. Однак, єдиної точки зору щодо змісту та сутності ресурсів досі не існує. Відповідно, дане питання потребує подальшого дослідження і вивчення. Ресурси – від латинської *resourgo* – виникаю знову. У перекладі з французької мови термін *resource* означає допоміжний засіб, тобто щось таке, що може бути використане з певного джерела (запаси, засоби, матеріали тощо) на певну мету [6, с. 163].

У широкому розумінні, ресурси – це все те, що індивід чи група можуть використовувати для впливу на інших. Однак таке трактування є загальним і не дозволяє диференціювати різні елементи політики (суб'єкт, об'єкт, засоби), оскільки в цьому випадку ресурсами є всі чинники, здатні на неї вплинути: власні якості суб'єкта, властивості об'єкта, ситуація, в якій перебуває суб'єкт, матеріальні та інші засоби впливу. За такого розуміння ресурсів втрачається їхня специфіка як самостійної, зазвичай матеріалізованої ланки моделі державної політики. З огляду на це, доцільним буде розглянути більш вузьке трактування ресурсів, їхнє розуміння як усіх затрат, необхідних для творення політики [4, с. 113].

Як справедливо зауважує Л. Катан, економічна категорія «ресурси» має ряд певних особливостей: потреба в ресурсах пов'язана з процесом суспільного виробництва та створення додаткової вартості; структура ресурсів динамічна та залежить від розвитку продуктивних сил і виробничих відносин; використання будьякого виду ресурсів передбачає їх вартісне відтворення (ресурси з матеріально-уречевленої форми переходять у вартісну або фінансову) [6, с. 153].

Державні фінанси складаються, по-перше, із власне державних фінансів (або федеральних фінансів, як їх часто називають у країнах із федеративним територіальним устроєм), по-друге, регіональних (обласних) фінансів, по-третє, місцевих (муніципальних) фінансів. Основою цих трьох видів державних фінансів є відповідні бюджети: державний, регіональний, місцевий, які є грошовим фондом формування і використання грошових ресурсів відповідних рівнів управління державними структурами. За формами походження фінансові ресурси держави поділяють на ресурси накопичення (прибуток, відрахування на соціальні потреби, амортизаційні відрахування) та ресурси вторинного розподілу та перерозподілу (прямі і непрямі податки, доходи від зовнішньоекономічної діяльності, приріст довгострокових вкладів і т.п.) [1, с. 170].

Слід зазначити, що основною метою проведення податкової амністії є легалізація капіталу та детінізація економіки. Податкова амністія як

елемент наповнення державного бюджету не може бути повною мірою результативною через прогалини законотворчої техніки [2, с. 130].

Між розподілом фінансових ресурсів за джерелами формування є обернена залежність. Чим більша частина ресурсів у державі утворюється як ресурси накопичення, тим менша частина їх утворюється у результаті розподілу та перерозподілу. Проте ця залежність не є прямою. Основним фактором є темпи накопичення амортизаційних відрахувань.

Якщо амортизаційні відрахування лише відображують просте відтворення вартості основних фондів, то кількість ресурсів накопичення у державі загалом буде незначною. Основним джерелом формування фінансових ресурсів є податки і збори. Прибуток прямим чином залежить від кількості амортизаційних відрахувань. Чим меншими є амортизаційні відрахування, тим більшим є прибуток і податок з прибутку. Забезпечення фінансовими ресурсами виконання функцій держави здійснюється шляхом використання таких методів:

- 1) методи формування грошових фондів (податки, збори, платежі інше);
- 2) методи розподілу (бюджетне фінансування, субсидії, дотації, субвенції, державний кредит);
- 3) методи їх використання [6, с. 126].

Важливе значення має також стадія, на якій утворюються фінансові ресурси. На стадії первинного розподілу вони виступають у формі таких елементів: – прибуток, відрахування на соціальні потреби, амортизаційні відрахування; – на стадії вторинного розподілу – прямі і непрямі податки, доходи від зовнішньоекономічної діяльності, приріст довгострокових вкладів населення [4, с. 257].

Етапу діяльності держави щодо розподілу акумульованих доходів відповідає класифікація фінансових ресурсів за напрямом використання, що віддзеркалює найважливіші функції держави: економічну, соціальну, управлінську, оборонну та зовнішню.

Таким чином, еволюційний процес формування людського суспільства свідчить, що жодна людина не може існувати відокремлено від інших людей. Окрім держави, жодна інша організація не може забезпечувати задоволення всезростаючих потреб суспільства. Володіючи для цього необхідними засобами (фінансовими ресурсами), держава може враховувати багатогранність інтересів членів суспільства у своїй політиці. Отже, проаналізовані теоретичні підходи щодо сутності категорії «фінансові ресурси» дають змогу побачити всю багатогранність даного поняття. Дослідження історичної ретроспективи віддзеркалює розвиток фінансової науки та державних фінансів. Фінансові ресурси держави є вихідною категорією державного управління життя суспільства, ефективним знаряддям втілення

державної політики, яка спрямована на забезпечення життєдіяльності суспільства, усунення вад ринкового механізму та стимулювання розвитку економіки загалом. Раціональне використання фінансових ресурсів у державі є запорукою високих стандартів життя суспільства. Необхідним є не стільки мобілізація максимальної їх кількості, а скоріше їх ефективне використання, виходячи із поточних потреб економіки та стратегічних завдань її подальшого розвитку.

Література:

1. Катан Л. І. Фінансові ресурси підприємства та їх класифікація. *Фінансова система України*. 2006. Вип. 8. Ч. 2. С. 167–172.
2. Майка М. Б., Глива А. О. Проблеми правового регулювання «Податкової амністії в Україні». *Київський часопис права*. 2021. С. 129–133.
3. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси. Київ : Алерта, 2014. 432 с.
4. Тирус Б. Ю. Теоретичні засади модернізації економіки в умовах глобалізації. *Теорія та практика державного управління*. 2014. Вип. 4. С. 257–264.
5. Федосов В. М., Юрій С. І. Теорія фінансів : підручник. Київ : ЦУЛ, 2010. 576 с.
6. Фролова Т., Лук'яненко Л., Отченаш К. Фінансовий ресурс розвитку національної економіки: формування та пріоритетні напрями використання. *Міжнародна економічна політика*. 2016. № 2(25). С. 126–155.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ДОБРОЧЕСНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ

Савіцька В. В.

кандидат юридичних наук,

асистент кафедри адміністративного права та процесу

Навчально-наукового інституту права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

Відповідно до статті 4 Закону України «Про державну службу» однією із основоположних засад здійснення державної служби є добросовісність, що визначається як спрямованість дій державного службовця на захист публічних інтересів та відмова державного службовця від превалювання приватного інтересу під час здійснення наданих йому повноважень [1]. З вказаного визначення можна зробити